

Knihovníci v Pobaltí –

2. část | Vilnius

Druhá část reportáže z návštěvy pobaltských knihoven se věnuje knihovnám v litevském Vilniusu.

Toto je pokračování reportáže z cesty do knihoven v Rize a Vilniusu. První část blogu najdete [zde](#).

Třetí den ráno jsme se přesunuli do hlavního města Litvy, kde jsme navštívili Litevskou národní knihovnu (**Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka**) ve Vilniusu, kam byla knihovna přestěhována v roce 1963, ačkoliv založena byla původně v Kaunasu v roce 1919. Litevskou národní knihovnou byla oficiálně jmenována v roce 1989 a své jméno získala od autora první tištěné knihy v litevštině Martynase Mažvydase. Knihovna sídlí v budově otevřené v roce 1963 a postavené jako chrám vědění podle představ dekorativního socialistického realismu. V roce 2016 prošla celkovou rekonstrukcí a i dnes stavba připomíná mohutný antický chrám, čímž se zcela liší od ostatních knihoven naší cesty, které byly všechny postaveny až v posledních několika letech.

Litevská národní knihovna ve Vilniusu, budova z roku 1963 postavená jako chrám vědění podle představ dekorativního socialistického realismu.

Portréty litevských spisovatelů vytvořené z knih, Litevská národní knihovna

Stejně jako ostatní národní knihovny i ta litevská uchovává litevské kulturní dědictví a zároveň je hlavní litevskou výzkumnou knihovnou přístupnou veřejnosti. Rovněž plní funkci národního digitalizačního centra, obstarává rozvoj litevského informačního systému pro integrované knihovny (Libis), přiděluje mezinárodní standardní čísla a v neposlední řadě organizuje výstavy, literární večery a jiné kulturní akce. Součástí budovy knihovny je také kinosál nebo zvukové nahrávací studio, které si mají uživatelé možnost pronajmout. Knihovna poskytuje k pronájmu také hudební nástroje nebo speciální počítačové programy na editaci multimédií. Od roku 2016 nově a moderně vybavená knihovna nabízí pro své uživatele až 253 pracovních míst, některá jsou individuální, jiná zase velmi komfortní. Nechybí zde ani kavárna. Vzhledem k tomu, že knihovna funguje jako centrum kulturního života, poskytuje příležitost i současným umělcům: zajímavé umělecké dílo na nás čekalo hned na počátku naší prohlídky, umělci se tu podařilo za pomoci obalení knížek černým papírem vytvořit v regálech portréty litevských spisovatelů. Interiér knihovny celkově působil prostorně a odpovídal aktuálním trendům, jen možná kombinace černé a šedé barvy se jevila poněkud smutně a chladně.

Exteriér budovy Vědeckého komunikačního a informačního centra Vilniuské univerzity působil ze všech navštívených architektonicky rozhodně nejexperimentálněji

Poslední navštívenou knihovnou naší cesty byla univerzitní knihovna ve Vilniusu, konkrétně Vědecké komunikační a informační centrum (**Mokslinės komunikacijos ir informacijos centras – MKIC**). Budova knihovny byla dokončena v roce 2013 a její exteriér působil ze všech navštívených rozhodně nejexperimentálněji. V interiéru pak bylo cílem architektů vytvořit kreativní a inspirující prostředí, v němž se propojují technologické prvky i výhled do přírody. Pro své uživatele zde nabízí volný výběr knih a mnoho pracovního prostoru pro individuální i skupinovou práci. Úplně každé pracovní místo bylo vybaveno velkou lampou, výsledný dojem ale nebyl úplně estetický, osvětlení asi mohlo být řešeno praktičtěji a nenápadněji.

Automatický systém kolejnic s vagonky sloužící k vracení knih, takový bychom u nás taky potřebovali!

Zaujaly nás ale stoly s automaticky nastavitelnou výškou, u kterých mohl uživatel pracovat nejen vsedě, ale i vestoje, což jistě uvítají studenti technických oborů. Těm, kdo nevyžadují k práci stůl, jsou k dispozici moderní individuální křesla oválného tvaru s polstrovanou výstelkou připomínající vajíčko. Velmi vítanou modifikací v této knihovně byla možnost využití 70 pracovních míst přímo v kavárně. Nejen pro potřeby knihovny se v budově také nacházelo několik učeben s interaktivními tabulemi a konferenční sál pro 250 osob s projektor a interaktivním LCD monitorem. Uživatelé knihovny mohou využít i 8 individuálních pracoven s počítači vybavenými speciálním softwarem nebo 3D laboratoř s 3D skenerem a tiskárnou. Knihovníci rovněž mysleli na nevidomé a slabozraké uživatele knihovny, pro které je zde zařízena Braillova místnost se softwarem pro konverzi textu a braillovská tiskárna. Knihovna je otevřena 24 hodin 7 dní v týdnu s výjimkou státních svátků, v noci je přístupná pouze přes průkaz, tedy jen registrovaným uživatelům knihovny. U vchodu nás nadchl ještě plně automatický box sloužící k vracení knih, který je napojený na naprosto rozkošný automatický systém kolejnic s vagonky, které vedou do skladů v suterénu budovy. S kolegy jsme se jednomyslně shodli, že takový systém bychom na FF UK rozhodně potřebovali!

Závěrem

Ani v době ekonomické krize nezastavili Lotyši nákladnou výstavbu národní knihovny proto, že to byla investice, která se jim v budoucnu zúročí

Celkově jsme se z knihoven v Pobaltí vrátili velmi příjemně překvapeni. Prakticky ve všech navštívených knihovnách byly použity nejmodernější trendy, které jsme měli za poslední roky možnost vidět v těch nejlepších západoevropských knihovnách. Nejvíc nás překvapilo Akademické centrum Lotyšské univerzity, kde jsme se shodli na tom, že tady projektanti opravdu věděli, co dělají. Přestože obě země jsou poměrně výrazně chudší než Česká republika, a cesta od půlstoletí nedobrovolného členství v Sovětském svazu až po členství v Evropské unii pro ně byla nesrovnatelně delší a těžší, tak bylo na první pohled znát, že o své veřejné instituce dbají daleko víc než my. Ve srovnání s naší Národní knihovnou byly ta lotyšská i litevská výrazně modernější a těšily se větší prestiži a podpoře, a o podobných univerzitních knihovnách a kampusech se na Univerzitě Karlově zatím nemluví ani v teoretické rovině. Těžko říct, jestli je to způsobeno efektivnějším čerpáním evropských peněz, anebo silnějším národním uvědoměním obou národů, které je posilováno stále přítomným strachem ze sousedního Ruska. Ale na univerzitách i národních knihovnách obou zemí je vidět, že Lotyši i Litevci jsou si vědomi důležitosti vzdělání a národní kultury a dělají maximum pro to, aby je podpořili. Proto

Lotyšů ani v době největší ekonomické krize nezastavili nákladnou výstavbu národní knihovny, protože to byla investice, která se jim v budoucnu zúročí.

Vilniuská ulička Literatų gatvė: v 19. století tu žil Adam Mickiewicz, dnes je zasvěcená uměleckým dílům věnovaným litevským a světovým spisovatelům

Protože jsme Pobaltí navštívili koncem června, kdy je tu světlo až skoro do půlnoci, měli jsme dostatek času pokochat se i místní architekturou a památkami v historických centrech obou hlavních měst, v letovisku Jūrmala nedaleko Rigy se vykoupat v Baltu (ti otužilejší z nás i po kolena!), ve Vilniusu jsme na skok navštívili bohémskou republiku Užupis, a ochutnávali místní speciality: všudypřítomný kopr, tmavý chléb, chlebovou polévku, kvas, pankūkas neboli palačinky, šedý hrách se špekem a keфіrem, plněné cepelíny, nebo česnekové topinky, které tu přikusují k pivu. A vyrovnali jsme se i s nástrahami místní hromadné dopravy: v Rize nás znejistěla zastávka, ke které očividně nevedly žádné troleje, a přesto jsme z ní měli jet trolejbusem č. 9, ve Vilniusu byl zase docela problém koupit si lístek u řidičky (jinde to

nešlo), která s námi odmítala komunikovat rusky, a jiný společný jazyk jsme neměli. Nakonec jsme se museli naučit nakupovat jízdenky litevsky (Dešimt bilietų, prašome. = Deset jízdenek, prosím.) a s revizory nám pomohl starší pán, který byl naštěstí fanouškem Karla Gotta, takže poznal, že jsme přijeli z Československa...

	Petra Zabilanská petra.zabilanska@ff.cuni.cz z	Historický kabinet		Jan Kamenický jan.kamenicky@ff.cuni.cz	Knihovna Jana Palacha vedoucí knihovny
--	---	--------------------	---	--	---

tip: Přečtěte si naše další reportáže z cesty po knihovnách evropského kontinentu!

☐☐ Dublin | ☐☐ Vídeň | ☐☐ Berlín | ☐☐ Zlín | ☐☐ Helsinky
| ☐☐ Lublaň | ☐☐ Dublin podruhé | ☐☐ Mnichov & Stuttgart
| ☐☐ ☐☐ Kodaň a Malmö | ☐☐☐☐ Hamburk & Brémy | ☐☐ Riga

Podívejte se na fotogalerii!

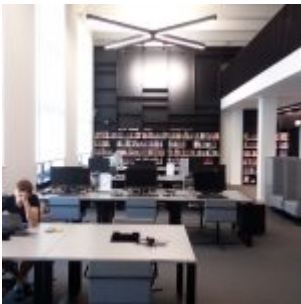
První knihovna, na kterou jsme ve Vilniusu narazili, byl pop-up zdejší městské knihovny

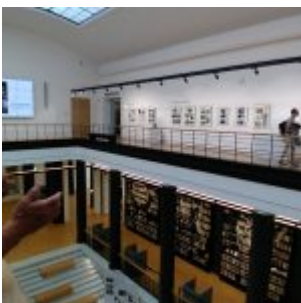
Vstupní hala Litevské národní knihovny

Litevská národní knihovna

Jedna ze studoven Litevské národní knihovny

Litevská národní knihovna

Litevská národní knihovna disponuje i zvukovým nahrávacím studiem, k pronájmu je včetně hudebních nástrojů či softwaru na úpravu nahrávek

V Litevské národní knihovně

Knihovna (Vědecké komunikační a informační centrum)
Vilniuské univerzity

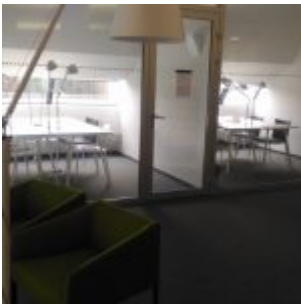
Vstupní hala knihovny

Studovna

Studijní místa

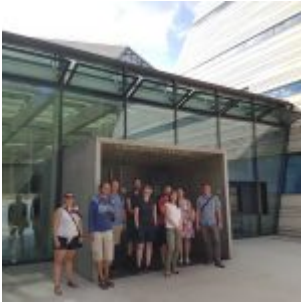
Skupinová studijní místa

Příjemný výhled z knihovny do přírody

Kterápak Kunderova kniha v litevském překladu by to asi tak mohla být?

Před knihovnou Vilniuské univerzity – poslední na programu naší stáže v Pobaltí

Ochutnáváme speciality litevské kuchyně (cepelíny)

Hned po příjezdu do Vilniusu jsme si potřebovali koupit jízdenku, ale paní řidička trolejbusu (československé výroby) s námi z historicko-politických důvodů odmítla komunikovat rusky a jiný společný jazyk jsme bohužel

neměli...

Se sedícím pánem jsme nejprve probrali zdravotní stav Karla Gotta a následně nám pomohl při komunikaci s revizory, kterým vysvětlil, že nejsme Rusové, ale Čechoslováci...